

PRAWNOUSTROJOWE
ATRYBUTY
AKTÓW NORMATYWNYCH
PREZYDENTA
AMERYKAŃSKIEGO

KRZYSZTOF F. BOLT

PRAWNOUSTROJOWE
ATRYBUTY
AKTÓW NORMATYWNYCH
PREZYDENTA
AMERYKAŃSKIEGO

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2016

Stan prawny na 7 lipca 2015 r.

Recenzenci

prof. zw. dr hab. Roman Tokarczyk
dr hab. Wojciech Lamentowicz, prof. WSAiB

Redaktor Wydawnictwa

Agnieszka Kubicka

Projekt okładki i stron tytułowych

Andrzej Taranek

Skład i łamanie

Maksymilian Biniakiewicz

Publikacja sfinansowana przez Wyższą Szkołę Bankową w Gdańsku

© Copyright by Uniwersytet Gdański

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-7865-325-7

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot

tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206

e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl

www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	9
1. Wybrane źródła prawa	9
2. Publikatory	9
3. Instytucje i organizacje	10
4. Inne skróty	11
Wstęp	13
1. Wprowadzenie	13
2. Zakres pracy, hipotezy i metody badawcze	14
3. Organizacja opracowania	22
4. Stan badań	22
Rozdział 1. Ogólna charakterystyka amerykańskiego systemu prawa	29
1.1. Prolog	29
1.2. Źródła prawa amerykańskiego	31
1.2.1. Formalny system prawa	31
1.2.2. Kultura prawna i nieformalne źródła prawa	39
1.3. Prawo powszechne <i>common law</i>	45
1.3.1. Konwencjonalne prawo precedensowe	45
1.3.2. Precedensowe interpretacje prawa stanowionego	49
1.3.3. Rola ławy przysięgłych	53
1.4. Żywa konstytucja	59
1.5. Koncepcja aktu normatywnego władzy wykonawczej	69
Rozdział 2. Kompetencje prezydenta do stanowienia prawa	76
2.1. Domniemane uprawnienia prawotwórcze prezydenta	76
2.2. Teoria źródeł prawa a praktyka prawodawcza prezydenta	85
2.3. Kompetencje prezydenta delegowane przez Kongres	88
2.4. Stan zagrożenia państwa	94
2.4.1. Nadzwyczajne uprawnienia prezydenta	95
2.4.2. Stan wojenny	101
2.4.3. Stan zagrożenia	105
2.4.4. Ramowe regulacje	110
2.5. Kierownictwo polityki zagranicznej	119
2.6. Ramy konstytucyjne legislacji egzekutywy	127
2.7. „Prezydentura imperialna”	133
2.7.1. Ewolucja władzy prezydenta Stanów Zjednoczonych	133
2.7.2. Przywracanie równowagi między władzą ustawodawczą i władzą wykonawczą	138

Rozdział 3. Prezydent a organy administracyjne	143
3.1. Uwagi wstępne	143
3.2. Zwierzchnik władzy wykonawczej	147
3.2.1. Administracyjnoprawna regulacja gospodarki	147
3.2.2. Obsada stanowisk w administracji publicznej	151
3.3. Prezydencki nadzór nad organami administracyjnymi	158
3.3.1. Federalne departamenty wykonawcze	158
3.3.2. Niezależne organy regulujące	161
3.3.3. Mechanizm funkcjonowania dyrektyw prezydenckich	165
3.4. Amerykańskie prawo administracyjne	170
3.4.1. Prawo administracyjne w zarysie	170
3.4.2. Prezydencka kontrola legislacji administracyjnej	180
Rozdział 4. Konstrukcja aktu normatywnego prezydenta	185
4.1. Moc prawna aktów stanowiących przez prezydenta	185
4.1.1. Zróżnicowanie aktów urzędowych prezydenta	185
4.1.2. Kontrola legislacji egzekutywy przez Kongres	192
4.1.3. Kontrola sądowa aktów normatywnych prezydenta	196
4.2. Proklamacje i rozporządzenia prezydenckie	198
4.3. Dyrektywy bezpieczeństwa narodowego	208
4.4. Inne instrumenty egzekutywy	214
4.5. Doktryny prezydenckie	219
Rozdział 5. Etapy ewolucji aktów egzekutywy do połowy XX wieku	222
5.1. Wstęp	222
5.2. Pierwszych piętnastu prezydentów – budowanie państwowości Stanów Zjednoczonych	222
5.3. Abraham Lincoln – utrzymanie jedności Stanów Zjednoczonych	229
5.4. Następnym piętnastu prezydentów – wejście Stanów Zjednoczonych na arenę światową	234
5.5. Franklin Roosevelt – budowanie amerykańskiego aparatu administracyjnego	239
5.5.1. Wielki kryzys gospodarczy – nowy ład prawny	239
5.5.2. Okres II wojny światowej	252
5.6. Doktryna Trumana – powstrzymywanie światowego komunizmu	257
Rozdział 6. Wybrane obszary legislacji egzekutywy po II wojnie światowej	267
6.1. Regulacja pieniądza w obiegu	267
6.1.1. Rezygnacja z parytetu złota i srebra	267
6.1.2. „Szok Nixona”	276
6.1.3. Pieniądz symboliczny	289
6.2. Regulacja zamówień publicznych i handlu zagranicznego	293
6.2.1. Zamówienia publiczne	293
6.2.2. Handel zagraniczny	300
6.3. Ochrona informacji i monitorowanie cyberprzestrzeni	307
6.3.1. Dostęp do informacji publicznej	307
6.3.2. Ochrona informacji niejawnych	309
6.3.3. Prawo nieujawniania informacji	316

6.3.4. Przekaz informacji w cyberprzestrzeni	324
6.3.5. Przecieki tajnej informacji w erze cyfryzacji.	334
Rozdział 7. Uprawnienia wojenne prezydenta	346
7.1. Wojna jako stały element amerykańskiej prezydentury.	346
7.1.1. Cywilny nadzór nad siłami zbrojnymi	346
7.1.2. Wojna jako stały składnik doświadczenia narodowego.	351
7.2. Działania zbrojne bez wypowiedzenia wojny przez Kongres	361
7.2.1. Okres zimnej wojny	362
7.2.2. Rezolucja o kompetencjach wojennych	367
7.3. Rozwój amerykańskiego prawa antyterrorystycznego.	372
7.3.1. Zamach terrorystyczny 11 września 2001 roku.	373
7.3.2. Kwestia więźniów w wojnie z terroryzmem.	382
7.3.3. Strategia antyterrorystyczna prezydenta Obamy	395
7.4. Relacje rasowe w Stanach Zjednoczonych.	401
7.4.1. Zniesienie niewolnictwa i segregacji rasowej	401
7.4.2. Polityka zapewniania równych szans	409
Rozważania końcowe.	415
1. Rozważania prawnoporównawcze	415
2. Podsumowanie	422
Bibliografia	431
1. Źródła prawa.	431
1.1. Legislacja ustawowa	431
1.2. Akty prezydentów Stanów Zjednoczonych.	437
1.3. Orzecznictwo sądów federalnych.	452
1.4. Inne źródła prawa lub rozpoznania prawa	457
2. Literatura	461
Spis tabel	473
Spis wykresów i fotografii	473
Spis ramek	473